

igro. Če razpravlja opera resnoben predmet, imenujemo jo resnobno opero (opera seria); ako jej je predmet šaljiv, nazivljemo jo šaljivo opero (opera buffa). Manjše opere zovemo operete.

* * *

Po tem razlaganju različnih oblik v poeziji in prozi, koje sem napisal v korist neveščemu tovarišu, prehajam k pravi rešitvi svoje zadače. Nikakor ne trdim, da bi se moralo prav takó — in nič drugače — razlagati v ljudskih naših šolah, kakor bodem jaz tukaj kazal; saj je znano, da „več potij pelje v Rim“. Pričujoče moje delce naj se smatra le kot skromen poskus. Ako je bodo tudi drugi tovariši mogli s koristjo upotrebljevati, veselilo me bo jako; a še radostnejši bodem, če morda to delce spodbudi spretnišega sotrudnika, da nam napiše boljše delo na to stran! „Začetek vsak — je težak“, to naj se blagovoljno pomisli! . . .

Omeniti moram še, da bodem razpravljajal le ob onih pisateljih, ki so pred poedinimi sestavki v naših ljudsko-šolskih berilih podpisani. Na nepodpisane ali le s kako chifro označene spise ne morem se ozirati. Obžalovati je, da se pri izdavanju teh beril niso pod vse berilne koščke podpisala popolna pisateljska imena! Naj bi se to pri prihodnjih izdajah ne opuščalo! . . .

A zdaj pričnimo z drugim Berilom!

Drugo Berilo.

(Simon Jenko.)

(Glej na strani 3., pesen: „Molitev“.)

Ljubi otroci! Košček 1., ki sem vam ga tû razlagal in bral ima 8 vrstic. Te vrstice so lepo merjene; to takoj začutite, ako vam jih takó berem, (učitelj bere ritmično; torej:

Ō čel̄ z̄ nami bōdī,
kazī pravī pot̄, i. t. d.)

Ako natančneje pogledamo te vrstice, vidimo, da se nekatere besede koncem vrstic ujéjajo takó, da prav lepo zvonijo: bōdī — vōdī; krepōsti — slabōsti; um — pogum. Takim ujéjajočim se besedam pravimo ujeme. (Zakaj?) Pomnite dobro: Berilni koščeki, ki imajo lepo merjene vrstice, katerih konečne besede se po večem ujéjajo, zovejo se pesni.

Zakaj je torej ta berilni košček pesen? Človek, ki pesen zloži, imenuje se pesnik.

Tû spodaj pod pesnijo stoji tiskano: S. Jenko, Simon Jenko namreč. To je imé in priimek možá, ki je zložil to pesen. Kaj je bil torej Simon Jenko, ker je znal zlagati pesni? (Pesnik.)

Da, ljubi moji, Simon Jenko je bil pesnik, prav dober pesnik, vrl sin našega národa! Škoda, da je moral veliko prezgodaj umreti; koliko prelepih pesnic bi nam bi mogel še zložiti!

Vem, da bi radi kaj več zvedeli o tem vrlem slovenskem pesniku; zatorej poslušajte!

Simon Jenko se je rodil na Podrečem blizu Mavčic, sredi Sorškega polja, v 27. dan oktobra 1835. l. (Učitelj, imajoč v šoli dober zemljevid, lahko pokaže na njem kje na priliko je ta kraj, če so se učenci o Kranjski deželi užé učili. Mavčice so na Kozlarjevem zemljevidu „Slovenske dežele“ zaznamovane). Koliko let bi bil S. Jenko imel, ko bi še živel? (To naj se z učenci izračuna!) Bil je ubožnih kmetskih staršev sin, ki bi

bili težko mogli poslati bistroglavega dečka v mestne šole. A k sreči je imel Simon Jenko v Novem Mestu strijca Nikolaja Jenka, ki je bil duhovnik in učitelj. Ta je skrbel prav po očetovsko za Simonovo vzgojo in omiko. Dovršivši ljudsko šolo v Kranji na Gorenjskem, ide fantič Simon k strijcu v Novo Mesto, kjer dožene, pri strijci bivajoč, šest latinskih šol. Nezgoda pa je hotela, da mu je strijc oslepel, vsled česar je zapustil Novo Mesto ter odšel v Kamnik na Gorenjsko. Naš Simon pa je vsled strijčeve nesreče šel v Ljubljano, kjer je dovršil 7. in 8. latinsko šolo. — Izvršil je svoje učenje na latinskih šolah 1855. l. Leta 1857. pa je šel na Dunaj, kjer se je na tamošnji visoki šoli učil; postati je želel pravoznanec („dohtar pravd“). Mej tem časom, ko je živel na Dunaji, umré mu dobrotnik strijca Nikolaj in naš Simon, ki mu je hranil hvaležno srcé, žaloval je po njem, kakor žaluje dobri otrok za svojim očetom. Kdor hoče živeti in se izučiti na Dunaji, v tem velikem in dragem mestu, imeti mora dosti novcev. A ker pri Simonu Jenku tega nij bilo, moral si je služiti vsakdanjega kruha druge podučujoč; pri vsem tem bilo mu je prebiti mnogo britkega. Marsikaka tožna pesnica, katero nam je pesnik zložil v tem času, kaže, koliko je trpelo njegovo blago občutno srcé! Po mnogih prestalih britkosti dovrši pravoznanske šole in pride na Kranjsko v službo. Služil je najprej v Kranji na Gorenjskem pri nekem beležniku, od tod je šel v službo v Kamnik k nekemu odvetniku. Naposled se je vrnil zopet v Kranj, kjer je po daljšem bolehanji umrl 18. oktobra 1869. l., jedva v 34. letu svoje dobe!

Ljubi otroci! Simon Jenko, čegaver pesen „Molitev“ sem vam danes razlagal, pa ni zložil samo te pesni, ampak zložil jih je še mnogo več. Že kot dijak na latinskih šolah je zlagal prav mične pesnice in leta 1865. je na svitlo dal celo knjižico svojih pesnic z naslovom „Pesni, zložil Simon Jenko“. Tudi mi bodemo se učili spoznavati še kako njegovo pesen, ki je natisnjena v našem berilu; njega prištevamo najboljšim pesnikom slovenskim. Vam, ljubi moji, bodi Simon Jenko vzgled marljivega, hvaležnega človeka, ki je goreče ljubil svoj národ ter njemu posvetil svoje moči! Spominjajte se ga!

(Dalje prih.)

Učiteljska konferencija mestnega okraja Ljubljanskega.

Mestno učiteljstvo, t. j. učitelji obeh mestnih 5razrednih deških ljudskih šol, učiteljice mestne 5razredne dekliške ljudske šole, katehet nunskih šol, profesorji, učitelji in učiteljice na obeh c. k. učiteljiščih in vadnicah — vkup navzočih 34 udov, zborovalo je 29. pretečenega meseca v mestni dvorani. Konferenciji predsedoval je profesor Leopold vitez Gariboldi; namestnik mu je bil ravnatelj c. k. učiteljišč in c. k. okrajni šolski nadzornik g. Blaž Hrovath. Zapisnikarjem izvoljena sta bila učitelja g. Jakob Furlan in g. Josip Travnar.

G. predsednik pozdravi navzoče ude, naznanja opravilne dopise in važniše ukaze o šolskih stvaréh v pretečenem letu, ter se izrazi, da je bil s poukom, z uspehi, s hojo v šolo in z disciplino i. t. d. prav zadovoljen, kar je gotovo na čast mestnemu učiteljstvu.

Potem pride na vrsto glavna točka dnevnega reda: „Katere prenaredbe učnega črteža za 5razredne ljudske šole naj bi se predlagale v prihodnji deželni učiteljski konferenciji?“ O tem prav umestnem vprašanji poročal je na podlogi izkušenj, postav in ukazov temeljito c. k. okrajni šolski nadzornik g. Andrej Žumer tako-le: „Naloga moja je, slavni skupščini staviti predloge o potrebnih prenaredbah učnega črteža za 5razredne šole, kar naj bi se potem nasvetovalo tudi v prihodnji de-